

AMBIJENTI

broj 23 / septembar 2007. / cena 250 din

kada prostor postaje inspiracija

/arhitektura/

planovi za
adu huju/
studio **plot**
projekat u
kopenhagenu

/paviljon /

olafura

eliasona i

ada je na

lopudu/

buongiorno

mare, novi

projekat

vladimira

gugla

/dizajn/

intervju

sa igorom

oršolićem/

znamenja

novih - starih

država

/cultura/

bitef/ **jovan**

ćirilov/

bijenale u

veneciji

/lifestyle/

ohrid/ **mini**

clubman/

dkny/

23

3,5 EUR / 8 KM / 250 DIN

ISSN 1452-0486

9 771452 048001

Arhitektura koja podržava individualnost

Piše Sandra Drašković
Fotografi JDS,
Gert Skarlund Andersen (Gert Skærlund Andersen),
Jasper Karlberg (Jasper Carlberg),
Nikolaj Maler (Nikolaj Møller)

VMHusen

Stambena celina VM u Orestadu, predgrađu Kopenhaga, rezultat je upornog istraživanja arhitektonskog studija PLOT na polju postizanja velike gustine naseljenosti uz kreiranje kvaliteta života koji nude jednoporođične kuće. Arhitektonski tim je uspeo da dizajnira 230 stanova među kojima postoji čak 76 tipova stambenih jedinica različitih po obliku, spratnoj visini i veličini. Stambeni blok je doživeo neverovatan uspeh za kratko vreme.

Projekat VM je osvojio nagradu *Forum* kao najbolji objekat u Skandinaviji izveden u poslednje vreme, kao i prestižnu nagradu *AR+D*. Prilikom uručenja nagrade arhitektonskom studiju PLOT (koji su osnovali belgijski arhitekta Bjarke Ingels (Bjarke Ingels) i danski arhitekta Žilijen de Šmet (Julien De Smedt), arhitekta Piter Kuk (Peter Cook) je izjavio:

„Svako bi trebalo da se zapita kakav bi odgovor dao na ovakav zadatak. Uradio sam dve stambene zgrade do sada i znam da ne bih bio u stanju da uradim projekat na tako dobar način. Trebalo bi da zabijemo glave u pesak pa da ne dodelimo nagradu arhitektonskom studiju PLOT.“

Orestad je južno predgrađe Kopenhaga, koje se poslednjih godina brzo širi i razvija. Generalni urbanistički plan za Orestad je predložio arhitekta Danijel Libeskind (Daniel Libeskind) i zasniva se na uvođenju primarnih elemenata grupisanih oko otvorenih javnih soba. Danijel Libeskind kaže:

„Plan je dizajniran kao odavanje počasti urbanom životu u XXI veku i postojećoj danskoj tradiciji. Područje obuhvaćeno planom će biti ispunjeno energijom i intenzitetom, sa otvorenim prostorima, javnim nišama, poslovnim objektima, kulturnim ponudama i stambenim kompleksima. Tema koja će biti eho duše Kopenhaga i ritma gradskog života.“

Na osnovu generalnog urbanističkog plana zahtevan je stambeni objekat koji će unutar pravougaonog bloka formirati javni urbani front (lice) i privatnu unutrašnju pozadinu (naličje). Međutim, studio PLOT na ograničenjima lokacije i zadatka započinje tvrdoglavo manipulisanje jednostavnim oblicima, na formalnom i programskom nivou. Osnovni parameter za manipulaciju stambenog bloka jasno je definisan s njegova četiri čoška i otvaranjem iznutra i duž bočnih strana. U skladu s okruženjem, glavni nosači su pomereni prema centru, tako da omogućavaju dijagonalne poglede ka mnogo širem vidnom polju. Volumen zgrade omogućava optimalnu ventilaciju, osvetljenje i pogled.

Cilj je bio da svaki stan ima povoljan pogled na okruženje i dobije jednako severno i južno, jutarnje i večernje sunce. Tako svi apartmani imaju dvostruku visinu prema severu i širok panoramski pogled prema jugu. Kod stambene zgrade VM, osnovna tipologija stambenih jedinica *Unite d'Habitation*, arhitekta Korbizjea (LE CORBUSIER) reinterpretirana je i unapređena: centralni koridor je kra-

ći i u njega svetlost dopire s oba kraja, poput metka koji prolazi kroz ceo stan. Eksperimentisanje na modelima u studiju je započeto od najjednostavnijeg oblika – pravougaonika. Logika dijagonalnih pravaca objekta V jeste da se volumen razbije u manje delove, kao bi se formirao objekat M, dok se njihova kompleksnost ogleda tek na prostornim planovima.

Reinterpretacija *Unite d'Habitation* (Marsej, Le Korbizje, 1947)

„Ljudi koji žive u višeporođičnim kompleksima treba da imaju jednak pristup individualnosti.“

de Šmet

Složenost varijacija stanova ostvarenih kod VM projekta podseća na slaganje 3D puzzle delova ili popularnu igru tetris u megarazmerama. Poigravanje uslovima, ograničenjima, zahtevima i postavljenim ciljevima, dovelo je do formiranja 76 različitih „sorti“ stanova, od kojih nijedna nije ponovljena više od deset puta, a pri tome ovde ne govorimo o tipičnom serijskom ponavljanju pravougaonih stanova na kakve smo navikli.

Akcent je stavljen na savremenu potrebu pojedinca za individualnošću. Svaki stan poseduje sopstvene specifičnosti i predstavlja reinterpretirane i unapređene tipologije Korbizjevih stambenih jedinica kod *Unite d'Habitation*. Centralni koridori koji povezuju stepenišna i liftovska jezgra i preko kojih se pristupa stanovima, kraći su i dobijaju obilnu svetlost s oba kraja. Hodnici su svetli, prostrani i prate Korbizjeovu ideju o kreiranju mesta na kojem se ljudi sreću. Individualne terase su okrenute ka jugu, dok se krovnoj terasi pristupa iz glavnog hodnika. Svi stanovi imaju prostore dvostruke spratne visine okrenute ka severu, što im obezbeđuje gotovo panoramski pogled ka predgrađu Kopenhaga i predivnim kanalima. Umesto standardnih klaustrofobičnih stanova u potkrovlju, arhitekti su formirali slobodne loftove (tavanski prostori bez pregrada), svaki različit po veličini, širini i visini – usled krovne kosine i oblika zgrade.

Logika organizovanja zona i potcelina unutar svake stambene jedinice sledila je potrebu savremenog čoveka da oblikuje prostor u kojem živi po sopstvenim potrebama. Arhitekti su uradili suprotno od onog što većina investitora i arhitekata obično uradi: ostavili su prostore stanova slobodne, kako bi stanari vršili podele okvira po sopstvenim naklonostima i potrebama tek nakon useljavanja.

Stambeni objekat VM je prvoizgrađeni kompleks u okolini, tako da je za arhitekta bilo od velike važnosti da stvore inovativno i inspirativno okruženje. Kako bi obezbedili jednako kvalitetan život oko objekata, oslobodili su prizemlje uz pomoć pet metara visokih stubova, oslobađajući dvorište ka parku na južnoj strani i tako formirajući seriju neformalnih prostora za druženje i

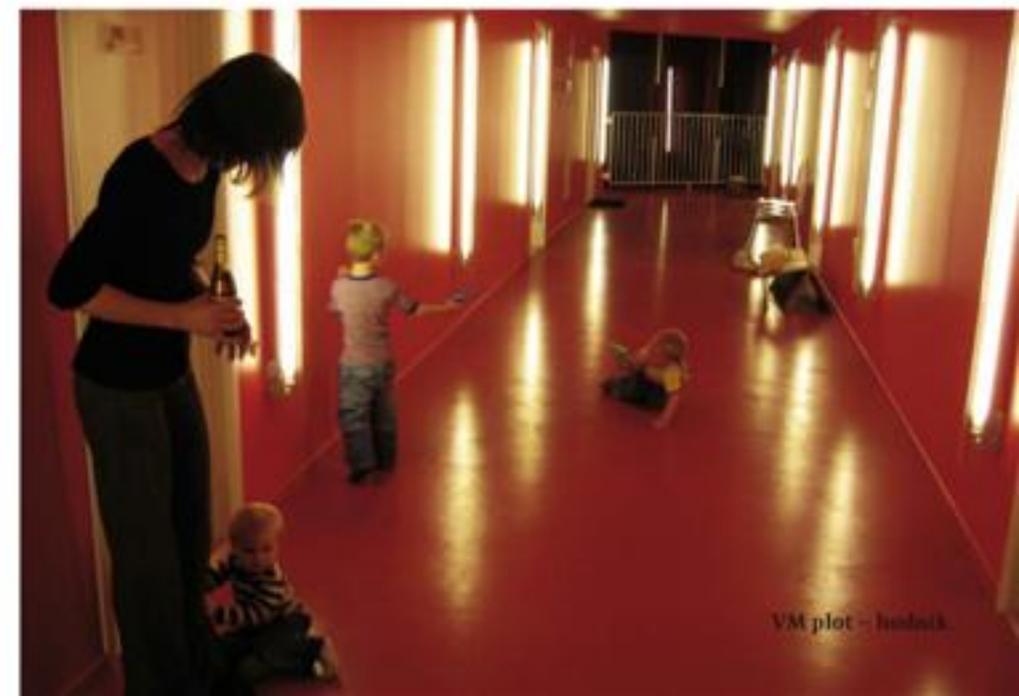
VM P&J

VM trappe

VM plot – stan

VM plot – hodnik

socijalne interakcije. Tako je ostvaren kontinuitet površine u prizemlju, „kontaminiranom” snagom urbanog dizajna.

„Umesto idealizovanja praktičnog, odabrali smo da unapredimo postojeće.”

de Šmet

Izbor materijala je gotovo puristički, usled složenosti odnosa i prostora, kao i bogatstva vizuelnog doživljaja okruženja. Oblaganje fasada je izvedeno kompozitnim aluminijumskim panelima debljine 4 mm, od kojih su neki pokretni. Paneli su većinom bronzano-metalik boje, dok je ostatak srebrne boje. Vodio se računa o ekonomičnosti, ali i estetskom doživljaju celine. Beton, čelik, staklo i aluminijum kreiraju neutralnu pozadinu za svakodnevne aktivnosti, posebno za vizuelnu vezu s gradskim pejzažom predgrađa, koje pretenduje da postane omiljeno mesto za stanovanje. Jedinu zanimljivost predstavlja koloristički mural u ulaznoj zoni zgrade, koji pomalo humoristički predstavlja samog klijenta.

Studio PLOT je mladi arhitektonski tim koji istražuje nove mogućnosti intervencija, preuzimajući aktivnu inicijativu u traženju novih poslova. Studio je osnovan 2001. godine, posle

VM plot – ulaz

zajedničkog rada dvojice mladih arhitekata – Bjerke Ingelsa i Žilijana de Šmeta u organizaciji OMA (Metropolitan Office for Architecture) čuvenog holandskog arhitekta i filozofa Rema Kulhasa (Rem Koolhaas). Rad zasnovan na neumornom procesu eksperimentisanja na programskom i oblikovnom nivou, kao i na uzimanju u obzir svih uticaja, ograničenja i činilaca, što je neizostavno uticaj studija OMA.

Ovi arhitekti su uspjeli da pomire avangardni dizajn s realnim potrebama klijenata, kako za javne tako i za privatne namene, smatrajući da svaka arhitektonska tema može imati jednako kreativan i inovativan izraz.

Osnivači studija PLOT su se razdvojili i danas različitim putevima nastavljaju kao studio JDS i BIG.

Na dodeli *Forum* nagrada Erik Meserschmidt (Eric Messerschmidt) je izjavio:

„Vaš rad je briljantan primer kako se mogu odbaciti konvencionalna rešenja i uvesti nova arhitektura jednostavnim eksperimentisanjem s tipičnim metodama i stavovima arhitekata i zajednice.“

PODACI O OBJEKTU:

Naziv objekta: VM

Zadatak : 230 stanova u predgrađu Orestad

Veličina: 25 000 m²

Budžet: 25 200 000 €

Klijent: HÖPFNER A/S, DANSK OLIE KOMPAGNI A/S

Saradnici: MOE & BRØDSGAARD

Lokacija: Kopenhagen, Danska

Gradnja: završena u martu 2005.

Projektanti: Žilijen de Šmet, Bjarke Ingels

M zgrada:

Površina: 12 500 m²

95 stambenih jedinica

Troškovi: 95 000 000 DKK

V zgrada:

Površina: 12 500 m²

114 stambenih jedinica

Troškovi: 97 000 000 DKK

